

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Column Jan van Ginkel

Enkele draadjes uit de Orvelter droom

In mijn column van februari ging het over Masterplan Orvelte 2025 en opperde ik als kernvragen: *'Is het Orvelter erfgoed de moeite waard om te behouden?*

Zo ja, hoe en door wie?'

Wie zich enigszins in het erfgoed van Drenthe verdiept, weet dat deze vragen op veel meer plaatsen spelen, zowel in grote, als in kleine dorpen, zowel in de bebouwde kom als in de omgeving. Is Orvelte daarin dan wel echt uniek te noemen?

Waarin onderscheiden dorp en landschap zich van bijvoorbeeld Aalden, Gees, Wezup en Zwiggelte. Ik noem zo maar wat voorbeelden van esdorpen in de buurt. Op het eerste gezicht is Orvelte niet anders dan bijv. Oud-Aalden.

Ik benader de vraag over het unieke karakter liever niet vanuit de organisatorische geschiedenis, alhoewel die absoluut uniek is geweest en niet geheel voor herhaling vatbaar. Ook gaat het niet over bijzondere verkeersmaatregelen of ander gemeentelijk beleid. Daarin is Orvelte voor mij een dorp als alle andere.

Het gaat mij om het bijzondere van het Orvelter erfgoed, in cultuurhistorisch én natuurhistorisch/landschappelijk opzicht. Daarin was de concrete verwevenheid van het dorp met het omringende landschap een belangrijk gegeven. Die band is een dun draadje geworden, terwijl dorp en landschap eeuwenlang een eenheid hebben gevormd. Laten wij eens zien welke 'draadjes' uit die eenheid nog aanwezig zijn. Natuurlijk vormen de schapen de opvallendste verbinding. Elke dag trekt de kudde naar de omringende veldgronden. De mest uit de schaapskooien wordt gebruikt om de vruchtbaarheid van de Noordes op peil te houden. Los van details is dit landbouwsysteem vanaf eind zestiende eeuw essentieel geweest voor het boerenbedrijf. Vanuit dit draadje doorgedacht kan men zich afvragen of het mogelijk is de producten van de Noordes (granen, boekweit, aardappelen, voederbieten) weer in het dorp te verwerken en te nuttigen. Niet omdat dat vroeger ook zo ging, maar omdat daarin kansen liggen om het unieke karakter van Orvelte te versterken.

Toen de Bruntingerhof nog in gebruik was als historisch landbouwbedrijf was dit draadje nog een dikke kabel. Dat kon toen dankzij subsidies en lage arbeidskosten. Nu kan het denk ik door moderne subsidieregelingen (wet maatschappelijk ondernemen, persoonsgebonden budget e.d.) en met behulp van moderne methodes en materialen. Helaas wordt maar al te veel gedacht en gedaan alsof die laatste middelen alleen in grootschalige vorm rendabel zijn te maken. Maar let op, de kleinschalige landbouw heeft de toekomst, zeker in het waardevolle cultuurlandschap rond Orvelte.

Enfin, de drager van nieuwe draden is recreatie en toerisme.

De recreatie- en consumentenmarkt staat immers bol van begrippen als oer-, boeren-, streek- en ambachtelijke producten. Het is goed "zoals oma (otie) het maakte!".

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Orveltejournaal

Als boer voornamelijk produceren voor eigen gebruik is niet meer aan de orde, hoewel goeie moestuinen en dieren op de huisweiden wel degelijk profijt kunnen hebben voor de eigenaren, omwonenden en bezoekers. Een mooie moestuin is een lust voor het oog. Wat varkens in de weide, enkele kalveren, een paard met veulen, kippen, schapen etc. verlevendigen het dorp. In Gees is de dorpsgemeenschap er goed in geslaagd het dorp op deze wijze tot leven te brengen. Nou even vrij doordenkend: wij lopen toch niet weg voor een (huis)slachtfeest, uiteraard binnen wettelijke voorschriften en normen van fatsoen?

Kinderen en stadse lui kun je best op verantwoorde en praktische wijze leren waar de karbonade vandaan komt en de melk en de kaas enz.

Heel veel huishoudelijke spulletjes van de brocantemarkten kunnen weer in functie getoond en gekocht worden. (weckpotten met, worst- en snijbonenmolentjes, zinken emmers, teilen, Keulse potten)

Vanuit mijn plek achter de haag zie ik in Orvelte een aantal mensen enthousiast in de weer om op ambachtelijke wijze voedingsmiddelen te maken. Daarin zou de oogst van de boomgaardjes in en om het dorp een plaats kunnen krijgen, net als de producten van de Noordes en van zorgboerderijen. Het te zagen hout komt in deze samenhang voortaan uit de bossen van Staatsbosbeheer. Ook de boeren in de omgeving leveren aan de middenstanders in het dorp. Misschien biedt een oude organisatievorm daarvoor een goeie structuur. Ik bedoel de coöperatie, in landbouwkringen een bekend fenomeen dat in handen is gevallen van economische grootmachten en dus nagenoeg verdwenen.

Ik weet dat het makkelijker gezegd is dan gedaan. Dat er veel water door het stroompje zal gaan voordat de neuzen dezelfde kant op staan.

Maar waarom zou deze droom geen werkelijkheid kunnen worden?